

Nr 66

Av herr **Lindblad**, om ökade resurser vid fångvårdsanstalten i Gävle.

(Lika lydande med motion nr 84 i Andra kammaren)

"Fängelset i Gävle har kallats för 'Sveriges vänligaste fängelse'. Om detta är överord eller ej, kan jag inte med säkerhet avgöra, jag vet endast att jag för min del ej upplevt en positivare atmosfär under någon fängelsevistelse."

Så skriver en intern i den nyligen utkomna antologin "Vår fångvård", och uppsatsen om gävlefängelset kan sägas vara den enda i boken där någon del av nuvarande kriminalvård lovordas. Med uttrycket "vänligt fängelse" tänker skribenten i första hand på "alla de ideella organisationer, vilkas medlemmar med uppoffrande intresse villigt ställer sig till förfogande i den verkligt omfattande studie- och kursverksamhet som bedrivs på gävlefängelset. Deras insatser betyder — förutom de direkta studieresultaten — att den ghettotillvaro, som en vistelse på en interneringsanstalt annars i de flesta fall innebär, bryts. Att civila personer under trivsamma och angenäma former umgås med de intagna betyder vidare, att verkligt värdefulla kontakter skapas, som kan var till nytta vid frigivningen".

Skribenten tycker att gävleborna överlag förefaller vara välvilligare och mer medmänskligt inställda mot anstalten och dess innevånare än vad som gäller i vissa andra städer med fängelser. Anstaltsdirektören och hans medarbetare har lyckats med samarbetsvilja och samarbetsförmåga, den "goda viljans inställning" som kännetecknar hela personalen på gävleanstalten.

I kriminalvårdsdebatten har gävleanstalten ofta anförts som efterföljansvärt exempel i fråga om fritidsverksamhet och kontakter anstalt—samhälle. En rad organisationer och åtskilliga enskilda har tagit på sig uppgiften att leda eller delta i cirkelverksamhet, bl. a. i konst, litteratur och teater — i det senare fallet genom "Interna teatern", i vilken interner och amatörer i staden gemensamt kunnat framträda inför publik. Ledningens initiativ, de intagnas intresse och de utomstående villighet att bistå har lett till den glädjande verksamheten. Gävleanstalten är gammal — byggd 1846 — men har fördelen att vara relativt liten, vilket ger möjlighet till mer individuell kontakt.

Omkring 30 personer ställer upp som handledare m. m. utan någon som helst ersättning. Skulle de begära ett rimligt arvode räckte anslagen högst

två månader. Till största delen får de intagna kosta på sina fritidsaktiviteter själva. Ledaranslagen uppgår endast till 20 öre per dag och intagen. (På centralanstalten Hall är siffrorna ännu lägre, där uppskattas anslaget för fritidsverksamhet till 7 öre per intern och dag, samtidigt som totalkostnaden per intagen och dag beräknas till 90 kr.)

I Gävle uppgår anstaltens årsanslag för studier till 1 500 kr., för fritidsysselsättning till 2 000 kr. och för fritidsledare som är mer fast knutna till anstalten till 3 000 kr. I en intervju om verksamheten (Gefle Dagblad 20 december 1968) sägs bl. a.:

Siffrorna talar för sig själva. De 1 500 kr. som anslås till studier ska räcka till läroböcker m. m. De internerade får själva lägga till medel för fritidsaktiviteter. De har en egen idrottsförening: IK Hamilton. Medlemmar får själva finansiera verksamheten. Man får frivilligt ekonomiskt stöd utifrån. Men huvudparten av kostnaderna måste tas från lönerna. Och dom varierar från individ till individ. Somliga kommer inte upp i mer än 3—4 kronor i veckan medan andra kan tjäna en femtiolapp. Här spelar handlaget och den rent psykiska anpassningen in. För veckolönen ska t. ex. medlemmarna i IK Hamilton skaffa hjälmar, skydd och annan dyr utrustning. Slås anslaget för fritidsledare ut så blir det 20 öre för varje intagen per dag. Det är egentligen meningen att det ska finnas en fritidsassistent. Men med de anslag som står till buds är det helt orimligt att någon tar åt sig det jobbet.

Fritids- och studieverksamheten i Gävle är av stort intresse. Vill man sträva efter en utbyggd fritidsverksamhet inom anstalterna som ett led i rehabiliteringsarbetet bör rimligen de erfarenheter som vunnits i Gävle bli till betydande hjälp också för verksamheten på andra orter. Statsmakterna bör visa sin uppskattning för det arbete som bedrivs genom att ställa rimliga anslag till förfogande för verksamheten. Det bör kunna ytterligare stimulera de krafter som deltar i arbetet vid anstalten. Om gävleanstalten får dessa förutsättningar, bör fritidsverksamheten där betraktas som försöksverksamhet. Det är då angeläget att kartlägga erfarenheter och resultat för att kunna föra verksamheten vidare till andra anstalter.

Med hänvisning till det anförda hemställas,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att fritidsverksamheten och kontakterna samhälle—anstalt vid fångvårdsanstalten i Gävle under en försöksperiod ges ökade resurser och att erfarenheterna av försöksverksamheten bearbetas för att kunna nyttjas även vid övriga anstalter.

Stockholm den 21 januari 1969

Hans Lindblad (fp)